

רולטה מי מכיר?

א

את התחושה המתקתה והמרגשת של ימי שישי אחרי הצהריים, שחורה אלי השבוע בשעה שהייתי שקוע תוך כדי נהיגה בניסיון להוות את החוויה שנוכח ילד לפני שהוא מזנק. לפנות ערב היינו אני ועוד שני ילדים שומריסוד פרזשים לפינה האפילה ביותר של גן ציבורי ומעשנים רובק פילטר. להיתפס, פירושו היה חמור מאוד: חרם כיתתי, הרחקה מבית הספר, וכו'. אף שלא היה צל צילו של סיכוי שניתקל בפרסונה "ממלכתית", חיכינו לה. כשהיינו נועזים, היינו יוצאים מה"שוחה" לטיול קצר בשבילי הגן. הסיגריות היו פעם תפלות, פעם מרות. אבל המישחק היה מתוק. לא היה לנו פירוש לכתובות המהירות מפני נזק לבריאות ולגוף, ולא היה שם למישחק.

סמיטריילר ענק מגיח מעיקול הדרך, מחויר אותי לכביש ולשעשועים מאוחרים יותר של החייה אחרת (מופדת?): משיכה קלה של ההגה שמאלה, וחזרה משיקה בהגע האחרון לקו ההפרדה. עלול להסתיים בניפוח מראת שמאל של הרכב או בתיק "סגור וחתום" (איכר את השליטה על הרכב) במיטטרה. עוד נחזור לכביש.

כל הפירושים האפשריים להוראות הבטיחות בזמן ירי הופרכו בחולות שיבטה, בין מטרת דמות אחת לאחרת. באימון הפרס, כאשר ליווה אותנו המ"פ בצרורות ששילח בנו מרכז החול אל מעל לראשינו, חשנו עצמנו אמיצים ומפורגנים, אחוות מטורפים. כל אחר קיבל הצגה live ממלך הגדוד, מלח הארץ. גם כאשר נאלץ אחר הלוחמים לפרוש, אחרי שעשרה "יבשים" לא למדו אותו ליישר קו באימון מחלקה, והוא חטף "ברטוב" כדור בעקב, גם אז לא ידענו לקרוא למישחק בשם. אמרתי הופרכו (הוראות הבטיחות בזמן ירי). ובכן, לא בדיוק. פה יש גם נרמסו. ספר החיים והמוות וחוברת הוראות הבטיחות לא נשענים כתף על כתף על אותו המדף וגם לא נכתבו בידי אותו המחבר. מהיכן, לעזאזל, נתלש דף הללי מישחק איציק?

"החיים זה לא חברת ביטוח" את הרפליקה הזאת שמעתי בראשונה במקום שבו המחזיו אותה: כזה"ל. אמרנו אותה בצניניות שמאחוריה הסתתרה תחושה של שליחות אמת ותחושה שמי שמופקד עלינו מוכן להפוך את צה"ל לחברת ביטוח בכל יום. כל זה, עד למילחמת לבנון: אוואנטורה פוליטית-צבאית ממדרגה ראשונה, אחת הגדולות של 40 השנים האחרונות, כזאת שלא תבייש את אלו של וויאטנם ואפגניסטאן. רולטה אשכרה. טועה הרב מצגר בצמצמו את תחום השפעת העולם עלינו לאמריקה בלבד, ואת תחום קהליה העד המושפע — לילדים בלבד. תנו את תיקהביטוחן לאינפאנט מגודל אחד, מהמר חסר-מעצורים, ותראו איך הוא משחק אותה. בגדול.

עכשיו בואו נרבר על מישחק המישחקים, מישחק של גברים ונשים. לא מתים מזה. מישחק שיכול, באופן פרדוכסאלי, להסתיים בחיים חדשים או במשהו שרק מת לך בפנים. רולטה

המישגל הנסוג. מכירים? מישחק מורכב. שלב ראשון כלי חשבון, שלב שני טוטו מחזור, שלב שלישי — כל אחר/אחת והסיפור שלהם.

ב

או תגיד רולטה. רולטה. ואל תפסיק. תמשיך לחבר תקשיר מילים. אולי תקבל תמונת-מצב כמו למשל: רולטה. טוטו. מנגל. מנגלואידיים. מישחק באש. אש. פוצץ. קרימה. הסתער. חדל! חדל! צד"ל. לבנון. שרון. שרה'לה. שרה שרה שיר שמת. ילדים. רולטה. קוביות. ששיבש. ערבים. מישמר-הגבול. חומה ומיגדל. ציונות. הרצל. באול. שווייץ. אירוויזיון. ואדנו. קאזינו. רולטה. (הזכריות לשיטק העיתונאי הגדול הזה שמורות למאיר שלו.)

גבול הטיפשות של מי שמופקד על מערכת-החינוך שלנו הוא כנראה השמיים, או שמה שעת בוקר של מלל פרוטנאלי מדן ועד אילת מול ילדים שחיים כאן ועכשיו. בלתה שעת התנצלות. ואם לא ירדת לסוף דעתו עד עכשיו: את, אתה ואני אשמים. לעולם לא נצליח לשקר לכל הילדים כל הזמן. חינוך, אם לסכם במישפט קצר, זה שדר של התנהגויות, ולא של מילמולים. עוצמת תדר השרד הזה מבטלת באופן טוטאלי כל שדר מילולי. גם כאשר דן מרגלית, שכונותיו טובות, עובר בערב חדש את המסך באגרון קפוף, כולו נחוש לתפוס את ששת הילדים ששיחקו רולטה על מסילת-הרכבת בבאר-שבע, מקווה שייתפסו. אני הייתי מבקש להיות נוכח כאשר הוא עומד מולם ומשמיע באוזניהם את התוכחה הגדולה, או חובט באחוריהם. או מה, למה הוא התכוון?

כניסה למישחק רולטת הכביש "מאקרו" מחייבת השקעה. בדרך כלל, רישיונהיגה וכלי רכב. כעת, אחרי ששמת כל כך הרבה כסף, אף אחד לא ישאיר אותך פראייר. בכסף הזה קנית גם את הכביש, כולל את כל התמרורים. על פי הסטטיסטיקה, מסוכן יותר להיכנס לרכב בלתי-רמוזין ולעלות על הכביש מאשר להיכנס לטנק ולחצות את הקווים. ולמרות שנכנסת למישחק בהכרה מלאה שיש לו חוקים, השופט שהוציא לך כרטיס אדום לשלושה חודשים הוא ברוונה, והשופט שהביא אותך אליו הוא מאניאק.

רולטת ויסות מניות הבנקים, שעולה היום בחייהם של מי שליבם החסיר או פעימה, לימדה אותנו שסביב שולחן החובכים מסתובבים גם כמה מיקצוענים, וכן שתוצאת מישחק רולטה שכוה לא יכולה להסתיים באופן הגון. זאת אומרת, גם מי שלא מת לשחק — עלול למצוא עצמו שותף למישחק בתור קוביה. רולטת התק"ם על שולחן בלאס, רולטת אירגוני-הקניות של המושבים, שהותירה את המעורבים עם טעם של קס. ואפילו איאפשר להגיד שלא מתים מזה.

אני פטור מלהזכיר את כל הנוסחים האפשריים של המישחק. אנחנו מכירים אותם, הן כצופים הן כמשתתפים. העולם, שהוא עגול, נראה כמו שולחן-רולטה שטוח וכולם מתאמצים להצטיין כפי יכולתם, לתפוס מה שרק אפשר. מה, רק לגדולים מותר? מי רוצה או מסכים להישאר מחוץ למישחק?

דבר אחרון לפני סיום. כי אני חושב על זה ואחר כך שוכח: עם החור האקדמי הזה נחגרות האוזן. מילא צ'רנובל: מישהו שהיתה לו יד לא טובה" הבהיל עשירית מתושבי כדור-הארץ. אבל במיקרה הזה של החור, נראה לי כי משחקים על כל הכדור. מה אני אגיד לכם, אני מת לחיות.

שי לזמרת

כדי לחזק את יריה של חווה אלברשטיין שנבחרה להיות בין מדליקי המשוואות ביום העצמאות השנה, נוכח תעמולת הארס של מסואבי. התחיה", הקדיש לה הגרפיאקי והאז הנודע וויד טרטקובר ("טרטה" כפי ירדיו)

חווה אלברשטיין

כרזה הנושאת את הכתובת כאב: כאב וגם כאב. "טרטה", שהוא חבר ועד היוצרים הישראליים והפלסטינים, הביא את הכרזה ליישבתו האחרונה של הוועד וכל הנוכחים כתבו דיברי הקרשה, כולל שירים, מעברה השני. יושקה ולרשטיין נטל על עצמו להגיש את כרזת ההזדהות לזמרת.

כתבו: שימעון בלס, יעל לוטן, ניסים קלדרון, סלמאן נאטור, אמיל תיכבי, יעקב בטר, נתן זך, יושקה ולרשטיין ואבי (הר" אברהם) עזו.

במונח האמיתי ביותר של המילה. לא כמליצה או כהצעה.

עכשיו שייך הספר לעם ישראל. והרגשות שהוא יעורר, והמסקנות שאנשים קוראים ו" חושבים אולי יסיקו ממנו על מה שקרה למדרי נת ישראל, על מה שקורה למישפחות ועל גורלם של בנים. טוב מכל ביטא זאת המשורר האמריקני ארצ'בלד מקליש שכתב על מילה חמה אחרת לגמרי, אבל דיבר בשמם של כל החיילים המתים, גם הבנים שלנו, כשכתב:

הם אומרים:
מיתותינו לא שלנו הן
כי אם שלכם,
ואשר תעשו בהן —
רק הוא יהיה משמען.

ואשר יעשו הקוראים בספר זה וכמה שבו ובמה שגרמו בין שורותיו — הוא שיתן מש מעות לחיי הבנים ולמותם. ולחינוך אנחנו אחי ריהם.

"שעון החול"

בהוצאת ומורה, ביתן עומד להופיע עוד רומאן מאת הסופר הוותיק מתי מגד. שם הר" מאן שעון החול, והוא מתרחש על רקע ישראלי של פעם, במבט לאחור של סופר מזדקן. הוא מנסה לסגור את מראותיה, את תיאוריה של ישראל, בספיריהם של ס. זוהר, אהרון מגד, א"ב יהושע, עמוס עוז, כתוב מתי מגד ברומאן החדש, "אך אלה עולים בו עכשיו רק כשכרי-מראות, תמונות מעומעמות ופרורות זו מזו".

מתי מגד, אחיו של אהרון מגד, עזב את הארץ לפני שנים, והוא מתגורר כיום בחברת אשתו במנהטן, ניו יורק.

עצמו, בחלום הצינון, בחלומה של ארץ ישרא אל ושל החברה הצודקת העתידה לקום בה, והוא מתרכז אך ורק בשיברו של אותו חלום. לא רק בנפילת הבנים, אלא בכאב העמוק של שבר גדול הרבה יותר. מונה אומרת כי "אני חושבת שכל זה פשוט הגיע לנו, לעם הזה. רוע המזל הגורא שלנו היה שאביקם הגיע לפירוק בעת שאריק שרון קבע גורלות — אני מרגישה מרומה ונבגרת. על ידי מי? על ידי כולנו".

אבל זה כבר לא הספר שלנו, של שש ה" מישפחות שהמקשר ביניהן היא "ברית-דמים"

דיברנו עם רוביק. דיברנו בינינו על ר"ד. היו שיחות פרטיות והיתה פגישה קבוי צתית. מסרנו לידיו מחברות של יומנים, הק לטות, מיכתבים. בעצם, הפקדנו כידיו את חינו.

אני לא יודעת אם הספר עונה לצפייות של כל בני המישפחות. ייתכן ודמויות הבנים לא יצאו דומיננטיות כפי שחלק מאיתנו רצה. צר לי שהרקע של רוב המישפחות לא בא ליד ביטוי מקיף יותר. זהו ספר על השכול. על ההתמודדות איתו. זהו ספר של ניפוף חלומות, וחבל שהוא אינו עוסק יותר בחלום

מישפחת גוטרמן: מימין רז